

И НИЕ МОЖЕМ

ТЕСТ ЗА ОЦЕНКА НА СОЦИАЛНО-КОМУНИКАТИВНИТЕ УМЕНИЯ НА ДЕЦА В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Създаден от участниците в проект
“И ние можем” 2016-1-BG01-KA105-023222

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Име на детето:

Възраст: г. м. Дата на раждане: г.

Дата на попълване:г.

Име на попълващия:.....

Моля опишете със свои думи типичното комуникативно поведение на детето. Използвайте посочените примери към всеки въпрос само за подсещане. Опишете конкретното поведение на детето.

А. КОМУНИКАТИВНИ ФУНКЦИИ

1. Насочване на вниманието

а) Към себе си

Как обикновено (*име на детето*) привлича вашето внимание?

Например: С плач

С втренчване във вас

С вокализиране

Като ви повика (например „Мамо”)

Казвайки нещо като „Виж ме”

б) Към събития, обекти, други хора

Ако вие и (*име на детето*) се разхождате по улицата или в парка и *той/тя* види нещо интересно, какво прави обикновено?

Например: Посочва

Посочва и вокализира

Посочва и Ви поглежда

Казва дума (името на обекта) – например „Виж”, „самолет”

Започва да говори за него

2. Искане

а) Искане на обект

Ако сте в кухнята и (*име на детето*) види нещо, което иска да яде и не може да достигне, как ви показва че го иска?

Например: С плач

Насочва се към обекта и го посочва

Посочва го и привлича внимание с шум

Бута ви към обекта или дърпа ръката ви към него

Гледа го или сочи към него и го назовава

Посочва го и казва нещо като „Искам”

б) Искане на действие

Как (*име на детето*) ви показва, че иска да бъде вдигнат/а на ръце?

Например: Поглежда ви

Протяга ръцете си към вас

Казва „Горе!” или „Вдигни!”

Казва „Аз съм уморен” или „Болят ме краката”

в) Искане на помощ

Ако (*име на детето*) се нуждае от помощ, какво прави обикновено? (Например, ако бута количка и колелата заяждат или трябва да разкопчае колана си, за да слезе от колелото)

Например: Плаче

Издава звуци, които не са думи

Извиква ви

Казва нещо като „Заяде” или „Не мога да го направя”

з) Искане на повторение

Когато подхвърлите нагоре-надолу (име на детето) и той/тя пожелае да го направите отново, как ще си поиска?

Например: Усмихва се

Прави леки подскачащи движения

Издава нетърпеливи звуци или шум

Казва „Още” или „Пак”

д) Искане на информация

Когато (име на детето) забележи нещо ново въщи, как пита за него?

Например: Гледа го продължително

Посочва го и ви поглежда

Казва „Т’ва” или „К’во?”

Задава други въпроси за него (напр. „За какво е това?”)

Когато отговорите, продължава да пита „Защо...?”

3. Отказ

Когато *(име на детето)* е на масата и вие му/ѝ дадете някаква храна, която той/тя не иска, какво прави обикновено?

Например: Плаче

Извързва глава

Избутва храната

Казва „Не”

Казва нещо като „Не искам” или „Не ми харесва”

Моли за нещо друго.

4. Поздрав

а) Поздрав при пристигане

Когато някой познат ви идва на гости, как обикновено реагира *(име на детето)*?

Например: Не го забелязва

Гледа лицето му

Усмихва се и издава звуци за поздрав

Повдига ръка за поздрав

Казва името на човека

Казва поздрав като „Здравей” или „Здрасти”

б) Поздрав при раздяла

Какво прави *(име на детето)*, когато някой си тръгва?

Например: Не реагира

Маха с ръка по подражание

Маха с ръка спонтанно.

Казва „Чао” или „Довиждане” (с име).

5. Себеизразяване и себедоказване

а) Изразяване на емоция

Удоволствие, радост

Когато (*име на детето*) се радва на нещо, как го показва?

Например: Усмихва се

Смее се дълго

Пляска с ръце

Кара ви да го повторите пак

Казва нещо като „Харесва ми” или „Забавно е”

Тъга, разстройване

Когато (*име на детето*) се нарани или разстрои от нещо, как ви показва, че е тъжен/а?

Например: Плаче

Иска прегръдка или целувка за успокоение

Казва ви къде го боли или какво е станало

б) Изразяване на независимост

Когато се опитвате да помогнете на (*име на детето*) да направи нещо (напр. да се облече), и *той/тя* иска да го направи без помощта ви, как ви го показва?

*Например: Дърпа се и креци
Опитва само да го направи
Казва „Аз” или „Сам”
Казва „Искам сам да го направя”*

6. Назоваване

Когато (име на детето) види нещо, което разпознава, как го обозначава?

*Например: Вокализира
Прави жест.
Имитира го като звукове (напр. „Мяу” за коте)
Като използва своя собствена дума
Казва името му
Казва изречение (напр. „Това е”)*

7. Коментиране

а) Коментиране на обект

Когато подреждате различни неща и (име на детето) види нещо интересно, какъв коментар прави?

*Например: Посочва го
Назовава го
Казва на кого е (напр. „Мое”)
Казва нещо за него (напр. „Счупено” или „Това е малко”)*

б) Коментари при скриване/изчезване на обект

Когато (*име на детето*) забележи, че нещо липсва от мястото, където е било обикновено, какъв коментар прави?

Например: Посочва към мястото

Казва името на обекта

Казва „Няма”

Казва нещо като „Колата няма” или „Къде е колата?”

8. Даване на информация

Когато нещо се случи докато вие не сте наоколо (напр. нещо се счупи или някой се нарани), как (*име на детето*) ви показва какво е станало?

Например: Идва при вас и плаче

Посочва нараняването или счупената играчка

Казва „Счупи се” или името на човека

Казва нещо, но трябва да налучквате, за да разберете

Обяснява ясно какво е станало

Б. РЕАКЦИИ ПРИ ОБЩУВАНЕ

9. Привличане вниманието

Когато Вие искате да привлечете вниманието на *(име на детето)*, какво обикновено правите?

*Например: Приближавате се близо до лицето му
Докосвате го
Повиквате го по име*

10. Интерес при взаимодействие

Когато стоите близо до *(име на детето)* и му/ѝ говорите, как реагира той/тя?

*Например: Показва слаб интерес
Гледа Ви заинтересовано и прави очен контакт
Движи главата и тялото си
Включва се в „разговора” със звуци или думи*

11. Разбиране на жестове

Когато посочите нещо на *(име на детето)* и искате той/тя да го погледне, какво прави обикновено?

*Например: Не реагира
Гледа вас, а не какво му показвате
Поглежда го, ако е наблизо
Поглежда го, дори и да е далече*

12. Потвърждаване на участие в комуникативния акт

Когато кажете нещо на (име на детето), как разбирате, че той/тя знае, че говорите на него/нея?

Например: Гледа Ви в очите

Усмивва се и Ви гледа

Гледа Ви и издава звуци

Отговаря с думи

13. Разбиране намеренията на говорещия

а) Отговор при искане за извършване на действие

Когато дадете инструкция на (име на детето), като напр. „Отиди и си вземи обувките”, какво прави той/тя?

Например: Не реагира

Поглежда ви, но изглежда, че не разбира какво да направи

Отива до мястото, но не прави нищо

Изпълнява частично инструкцията

Изпълнява напълно инструкцията

б) Отговор при искане на информация

Когато попитате (име на детето) за информация, като напр. „Какво прави днес?”, как обикновено отговаря той/тя?

Например: Не отговаря

Посочва или жестикулира

Показва Ви нещо

Обяснява с отделни думи (напр. „Парк”)

Казва „Рисувахме” или „Не знам”

14. Предвиждане/антиципация

Как реагира (*име на детето*) на игри като „Балонът се надува” („Буба лази”) или любими рими?

Например: Не реагира

Изглежда заинтересовано

Казва „Бум” или кляка като предвижда елементи от играта

Допълва липсващи думи

Включва се и казва част от тях заедно с Вас

Забелязва, ако промените думите

15. Реагиране при забавление

Кои неща карат (*име на детето*) да се смее и да се радва?

Например: Гъделичкане

Игри на „ку-ку дзак, ку-ку бау”

Игра на криеница, люлеене на ръце във въздуха или гоненица

Забавни римушки или шеги

„Груби” думи

16. Отговор на „Не” и отказ

а) Когато трябва да кажете „НЕ” на (*име на детето*), как реагира обикновено той/тя?

Например: Приема го

Изапада в криза

Продължава да иска

Прави алтернативно предложение като „Още един път” или

„Утре пак”

б) Когато кажете „след малко“ на (име на детето) и той/тя трябва да изчака, как реагира?

Например: Не разбира и продължава да иска

Съобразява се

Чака и пита пак след време

В. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И РАЗГОВОР

17. Участие във взаимодействие

Когато вие и (име на детето) играете или правите нещо заедно, как той/тя участва?

Например: Гледа заинтересовано

Смее се

Вокализира или използва лепетна реч

Посочва, използва жестове.

Използва думи или прости фрази

Участва в разговор с вас

18. Инициране на взаимодействие

Когато (име на детето) започва разговор или някаква игра с вас, какво прави?

Например: Търси погледа Ви

Издава звуци

Приближава се до Вас и Ви гледа

Дава Ви или Ви показва нещо

Започва да Ви говори (напр. моли Ви да се включите като казва „Познай какво!“)

19. Поддържане на взаимодействие или разговор

Когато играта или разговорът вече са започнали, как *(име на детето)* ги поддържа?

Например: Бързо губи интерес

Трябва да го насочвате

Започва да води

Иска да продължава още и още

20. Прекъсване на разговор

Когато разговорът между Вас и *(име на детето)* се затрудни, каква обикновено е причината?

Например: Трудности да разбирате неговите думи или сигнали

Трудно Ви е да изпълните това, което детето иска да правите

Детето се затруднява да Ви разбира

Детето не се концентрира за дълго

Детето не може да обясни за кой или за какво се отнася

21. Възстановяване на разговор

Когато *(име на детето)* се опитва да ви каже нещо и Вие не го/я разбирате, какво прави той/тя, така че да го/я разберете?

Например: Изглежда разстроено и се отказва

Примириява се или избухва

Продължава да Ви повтаря, така че да разберете

Променя начина, по който го казва, така че да го разберете

Опитва да намери друг начин, за да Ви го обясни

22. Искане на разяснение

Когато *(име на детето)* не разбира нещо, което му/ѝ казвате, как Ви го показва?

Например: Изглежда объркано

Ехолалично повтаря това, което сте казали току що

Пита за изясняване (напр. "Как?", „Какво?“ или „Какво каза?“)

Казва „Какво означава това?“ / „Какво имаш предвид?“

23. Прекратяване на взаимодействие

Как обикновено приключва общуването между вас и *(име на детето)*?

Например: То поглежда настрани

То се отдалечава

То променя темата

Вие прекратявате взаимодействието

24. Слушане на разговор

Как обикновено реагира *(име на детето)* на разговор, който слуша?

Например: Не обръща внимание

Реагира на името си

Реагира на отделни думи (напр. „сладолед“ или „хляб“)

Пита какво е казано

Опитва да се включи в разговора

25. Включване в разговор

Ако (*име на детето*) се опита да се присъедини към разговор на други хора, как го прави?

Например: Вдига много шум

Стои отстрани

Гледа Ви или Ви шепне на ухо

Надговаря другите

Включва се по време на пауза

Г. ВЛИЯНИЕ НА СРЕДАТА

26. Хора

Има ли хора, с които (*име на детето*) предпочита да бъде или да разговаря повече отколкото с другите?

Например: Родителите

Други членове на семейството

Учители, възпитатели, детегледачки

Семейни приятели.

Други деца

С удоволствие разговаря с всички

27. Ситуации

Има ли ситуации, в които (*име на детето*) е по-комуникативен/а?

Например: Вкъщи

В детската градина

По телефона

С приятели

В група

28. Време

По кое време на деня (име на детето) е най-комуникативен/а?

Например: По време на къпане

По време на хранене

По време на лягане

Докато отива на детска градина

Когато се връща от детска градина

29. Тема

а) За кои неща предпочита да говори (име на детето)?

Например: Дейности тук и сега

Играчки/ игри

Семейни членове/ приятели

Телевизия

Спорт или други интереси

Предпочита да коментира една тема

б) Случвало ли се е (*име на детето*) да Ви пита за нещо абстрактно (например: за Господ, за смъртта, как е започнал светът, правилно и грешно)? Какви неща *го/я* вълнуват?

30. Книгите като повод за комуникация

Как реагира (*име на детето*) на книги?

Например: Обича да разглежда книги с възрастен

Посочва назовани обекти

Обича да слуша истории

Разказва Ви части от историята

Не показва интерес към книги

Много чете и говори за книги

31. Използване на езика в играта

Когато (*име на детето*) играе, какъв вид говорене съпровожда играта му/й, или какви звукове издава?

Например: Обикновено мълчи

Издава звуци, които наподобяват говорене, но не казва смислени думи.

Издава подходящи за играта звуци

Говори за това, което се случва

Говори по подходящ начин за различните герои

Измисля си истории.

Говори с въображаеми партньори

32. Взаимодействие с връстници

Когато (*име на детето*) е сред други деца, как участва в играта?

Например: Играе само

Играе само, но близо до тях

Гледа децата отстрани

Нуждае се да го насочват, за да участва

Предлага игра или дейност

Опитва се да доминира

С удоволствие се присъединява в играта

Прилепва се за възрастния

33. Съобразяване със социалните норми

В каква степен (*име на детето*) показва необходимост да бъде учтив/а и любезен/а или да се съобрази със социалните норми чрез говорене?

Например: Понякога казва „Моля“ или „Благодаря“

Учтиво е към по-възрастните хора

Не говори невъзпитано

Коментира лошото поведение на другите

Не прави лични коментари пред хората

Обобщен профил

Име на детето:

А. Комуникативни функции

Ниво на изразяване

Форми на изразяване

Напр: преднамерено, жестове, вокализации, думи, фрази, изречения

Б. Реакции при общуване

Форми на реагиране при общуване

Напр: докосване, жестове, посочване, думи в контекст, въпроси, запитване, индиректно питане, идиоми, шеги

Вид реакции на детето

Напр: не реагира, лицева експресия, жестове, жаргон, вербални инструкции, въпроси

В. Взаимодействие и разговор

Участие на детето във взаимодействие

Стил на общуване

Напр: намерения, води, необщително, реагира с интерес, предпочита с един човек, слуша, нужда от насочване

Г. Влияние на средата

Как общуването с детето варира според времето, мястото, темата, ситуацията, хората?

Младежко движение за развитието
на селските райони в България /МДРСРБ/

бул. "Трети март" №1, вх. "В", ет.2, ап.4, 2140 Ботевград, България
e-mail: ymdrab@abv.bg; website: www.ymdrab.eu
тел: +359887449163, +359887505544

Партньорски организации:

Estonian Logopedists' Union - www.elu.ee

Latvian association of logopedist - www.logopedi.lv

Lithuanian Logopedists Association - www.logopedaslp.lt

*Association of the Speech and Language Therapy from
Romania - www.asttlr.ro*

**Брошурата отразява позицията единствено на нейните автори.
Европейската Комисия, Програма "Еразъм+" и ЦРЧР не са
отговорни за нейното съдържание и употреба.**